

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

Зюзіна Л.С., Фесенко М.Є., Козакевич В.К.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Охарактеризовано сучасні форми і методи контролю якості навчання як важливої складової формування професійної компетентності майбутнього лікаря.

The article describes modern forms and methods of quality control training as an important component in forming the professional competence of a future doctor.

Ключові слова: контроль знань, функції контролю, компетентність.

Актуальність вирішення питань якості контролю знань і вмінь студентів вищих навчальних закладів пов'язана з необхідністю підвищення теоретичного і практичного рівнів готовності до організації викладання й узгодження структури і змісту діяльності викладача та студентів на етапах контролю з урахуванням специфіки засвоєння знань із клінічних дисциплін [2; 6].

Сучасний етап професійної медичної підготовки характеризується значним збільшенням обсягів, темпів і складності засвоєння навчального матеріалу. Але поліпшення якості навчання майбутніх лікарів забезпечується не лише застосуванням інтерактивних технологій, комп'ютеризації, впровадженням новітніх досягнень педагогіки, а й обов'язковим надійним зворотним зв'язком, який реалізується через навчальну, творчу і практичну діяльність студентів [4]. Саме контроль якості навчання став однією з найгостріших проблем методичного характеру, оскільки дозволяє не тільки визначити ступінь підготовки студентів, а й певною мірою вдосконалити вивчення дисципліни в цілому.

Передача знань і вмінь від викладача до студента – провідна мета навчального процесу, а засоби її досягнення – це регулярна робота студента протягом усього періоду навчання і систематичний контроль здобутих ним знань викладачем. Контроль результатів навчання виконує три функції, притаманні процесу в цілому, і має чітко виражене освітнє, виховне і розвивальне значення.

Постійна перевірка привчає студентів, починаючи з молодших курсів, систематично працювати, звітувати на занятті про якість здобутих знань і вмінь, що виховує в майбутнього фахівця цілеспрямованість і сприяє формуванню моральних якостей особистості.

Проведення систематичного контролю сприяє розвитку самостійності та формує навички самоконтролю, що в майбутньому значно допоможе молодому лікарю досягнути вершин професіоналізму.

Оцінка знань студента з тієї чи іншої теми має бути систематичною і не тільки підбивати підсумок його успішності, а й визначати здатність до подальшого навчання чи самостійної діяльності. Тому саме контроль якості знань має бути з яскраво вираженою освітньою, розвивальною, професійною й особистісно зорієнтованою спрямованістю, що забезпечує необхідний зворотний зв'язок на занятті.

Цим вимогам натепер повною мірою відповідає тестовий контроль. При складанні тестового контролю студенти мають можливість отримати об'єктивну оцінку (незалежно від симпатій чи антипатій викладача), усвідомити необхідність запам'ятовування не тільки теми в цілому, а й багатьох деталей, на які при звичайній підготовці не завжди звертають увагу. Швидкість проведення контролю знань студентів дає можливість одночасно протестувати всю групу, а широке охоплення матеріалу з включенням питань усієї теми дозволяє отримати ґрунтовні знання та в разі необхідності провести роботу над кожною помилкою [3; 4; 5].

Але при вивченні клінічних дисциплін тестовий контроль має певні недоліки:

а) елементи формальності в тестових питаннях, що певною мірою обмежують необхідність роздумів над клінічним вирішенням питання;

б) відсутність безпосереднього контакту між викладачем, студентом і хворими, сильна залежність тестового контролю від загальної системи оцінки.

Дисципліна «Гістологія педіатрії» вивчається студентами III курсу медичного факультету та факультету підготовки іноземних студентів і базується на вивченні анатомії, фізіології, гістології, патологічної і топографічної анатомії, інтегруючись із цими дисциплінами. Засвоєння цієї дисципліни закладає основи клінічного мислення майбутніх лікарів.

Поточний контроль – найчастіший із усіх перевірок. Він дає можливість викладачеві отримувати безперервну інформацію про хід і якість засвоєння матеріалу, оперативно вносити зміни в навчання, тим самим регулярно керувати навчальною діяльністю студентів і своєчасно корегувати недоліки. Поточна перевірка пов'язана із закріпленням, повторенням і аналізом навчального матеріалу.

Для виявлення остаточних результатів навчання з дисципліни проводиться інтегрований підсумковий контроль, за яким судять про загальні досягнення студентів. Самостійна робота, передбачена темою заняття, оцінюється разом з аудиторною роботою під час поточного контролю на відповідному занятті. Засвоєння тем, винесених на самостійну позааудиторну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Якість навчання при вивченні педіатрії як складна багатогранна система забезпечується лише за надійної діагностики рівня знань студентів у вигляді зворотного зв'язку шляхом контролю за ходом і результатами навчального процесу. Саме таку важливу функцію забезпечують регулярні тестування як зручні, надійні, об'єктивні й оперативні методи контролю якості отриманих знань із предмета. Але ще Конфуцій стверджував: «Я чую і забуваю, я бачу і запам'ятовую, я роблю і розумію». Складність організації контролю якості знань при викладанні клінічних дисциплін пов'язана з необхідністю реалізації під час навчання більшого обсягу інформації, ніж у фахівців інших дисциплін, формування клінічного мислення і вмінь спілкування з пацієнтами як незамінних складових професійної діяльності майбутніх лікарів.

Підкреслимо, що метод тестування не використовується як єдиний та ідеальний для діагностики знань і вмінь

при вивченні педіатрії, а враховуючи те, що студенти починають вивчення педіатрії на молодших курсах і продовжують навчання навіть у інтернатурі, виникає потреба в контролі якості оволодіння практичними навичками всіх ступенів складності.

Використання в навчальному процесі комп'ютерних симуляцій (Problem-based Learning), психологічних тренінгів у поєднанні з самостійною роботою в сукупності приводить до реалізації поставлених цілей. З методів інтерактивного навчання, які дозволяють максимально об'єктивно контролювати якість засвоєних знань, для студентів III курсу при вивченні пропедевтики педіатрії найбільш близьким до реалізації поставленої мети є кейс-метод із вирішенням ситуаційних задач [1; 4].

Методику проблемно-орієнтованого навчання (Problem-based Learning (PBL) при вивченні педіатрії найдоцільніше використовувати для студентів V курсу [1]. Саме ця методика стимулює студентів брати активну участь у вивченні теми заняття шляхом обговорення отриманих від хворого даних і вирішення поставлених завдань.

На базі навчально-практичного тренінгового центру сучасних перинатальних технологій студенти V-VI курсів та лікарі-інтерни під час вивчення розділу «Неонатологія» проходять тренінги для відпрацювання окремих практичних навичок на муляжах, тренінги для відпрацювання клінічних ситуацій на манекенах за участі мультидисциплінарних бригад.

Участь майбутніх лікарів у таких тренінгах саме на етапі додипломного навчання сприяє формуванню висококваліфікованого і конкурентоздатного фахівця на основі вирішення психолого-педагогічних і методичних задач. Тільки за узгодження обсягу навчальної інформації між викладачем і студентом для отримання спільних показників закладається підґрунтя для успішного складання ліцензійних інтегрованих іспитів.

Список використаних джерел

1. Артемова Л.В. Інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін: навч.-метод. посіб. для викладачів, аспірантів, студентів магістратури / Л.В. Артемова. – К. : Кондор, 2012. – 272 с.
2. Гуменюк О.М. Проблеми контролю знань і вмінь студентів в умовах інтеграції вищої медичної освіти у світовий освітній простір / О.М. Гуменюк // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2014. – Вип. 3. – С. 52 – 54.
3. Кордон Ю.В. Тестовий контроль як один з методів перевірки знань, умінь студентів у вищих медичних навчальних закладах / Ю.В. Кордон, Г.С. Керницька // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: матеріали XI міжнар. наук.-практ. конф. – Київ-Вінниця, 2012. – С. 255 – 258.
4. Використання новітніх технологій для особистісної підготовки студентів у ХНМУ / В.М. Лісовий, В.Д. Марковський, Д.П. Перцев [та ін.] // Медична освіта. – 2012. – № 2. – С. 57-58.
5. Унгурян Л.М. Застосування тестової системи оцінки знань у навчальному процесі / Л.М. Унгурян, М.С. Образенко // Медична освіта. – 2011. – № 3. – С. 20 – 22.
6. Nathalie Costes, Fiona Crozier, Peter Cullen, Josep Grifoll, Nick Harris, Emmi Helle, Achim Hopbach, Helka Kekäläinen, Bozana Knezevic, Tanel Sits, Kurt Sohm (2008) *Quality Procedures in the European Higher Education Area and Beyond – Second ENQA Survey* [online]. Accessed 10 May 2011. Available at: <http://www.enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasional-papers/ENQA%20Occasional%20papers%202014.pdf>

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Іваницька О.С., Іваницький І.О., Аветіков Д.С., Рибалов О.В., Петрушанко Т.О.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Автори доводять необхідність створення університетської клініки як сучасної бази практичної підготовки студентів-медиків. Пропонується оптимальна модель такої клініки, яка дозволить максимально розширити можливості навчального процесу і підвищити якість професійної підготовки майбутніх лікарів.

The authors prove the need to create a university clinic as a modern base for the practical training of medical students. The optimal model of such clinic, which will allow to maximize the possibilities of the educational process and improve the quality of professional training of future doctors is proposed.

Ключові слова: якість вищої освіти, університетська клініка.

Провідна тенденція розвитку системи вищої освіти в сучасних умовах – запровадження навчального процесу, орієнтованого на практику. Такий підхід до організації професійної підготовки майбутніх фахівців особливо актуальний для закладів вищої медичної освіти. Адже розпочата в Україні реформа системи охорони здоров'я, що має вивести її на якісно новий рівень, вимагає відповідного кадрового забезпечення, нової генерації лікарів [1]. Незаперечний факт, що від моделі взаємодії вищого медичного навчального закладу і клінічної бази значною мірою залежить якість підготовки медичного фахівця. Відомо, що в міжнародній практиці загальноприйнятою моделлю такої взаємодії є університетська клініка.

Важливу роль у розвитку вищої медичної освіти, на нашу думку, можуть відіграти університетські клініки і в Україні. Їх створення дозволить, з одного боку, повною мірою використати потужний науковий потенціал, інноваційні напрацювання, діагностично-лікувальний досвід фахівців медичних вишів для підвищення якості медичної допомоги, а також покращити умови для їхніх нових наукових пошуків. З іншого боку, такі клініки розширяють можливості навчального процесу, покращають професійну підготовку майбутніх лікарів, дозволяють у якісно нових умовах проводити оцінку теоретичних знань і практичних навичок. Ми вважаємо, що поєднання в одному закладі висококваліфікованої лікувальної діяльності, виконання наукових досліджень і навчання студентів безперечно позитивно позначиться на кожній із цих ланок.

У сучасних умовах університетська клініка має стати лікувально-навчально-науковим структурним підрозділом вищого медичного навчального закладу. Мета його діяльності – надання спеціалізованої та високоспеціалізованої